

V tekočem letu pričakuje kranjska dežela najvišega gosta, presvitlega cesarja in ž njim veliko število najodličnejše gospôde, katera si bo ogledala kolikor toliko vso deželo.

Skrajni čas je tedaj, uže zdaj skrbeti za to, da se nam ne bo treba sramovati naših cestá.

Cestni odbori in župani! mislite še o pravem času na to; letošnja zima brez snega ugodna je za taka dela in razun koristi gre tudi za čast naše deže!e!

Tehnično poročilo

k projektu o izsuševanju ljubljanskega močvirja.

To poročilo je glavnemu odboru za obdelovanje močvirja predložil Ivan pl. Podhagky, uradno pooblaščen civilen inženir.

VIII. Gradaščica.

(Dalje.)

Kakor kaže podolžni profil, znižala se bode najviša voda Ljublanice pri izlivu Gradaščice za 2·25 metra, med tem ko bode najplitvejša voda za 1·5 metra globokeje tekla. Zato bode treba hud, 4·5 metra visok pad vode, ki nastane med Trnovskim mostom in novim dnem Ljublanice, uravnati s pomočjo zidanih pragov.

Kako je to nameravano, kaže priloženi dotični projekt.

Ta pravi, da bi se na levem bregu Ljublanice stoječi most popolnem ohranil in ravno tako nad njim stoječe, še le v novejšem času dovršene stavbe; zraven bi se poravnal razloček 2·0 metra, ki nastane vsled znižanja dna Ljublanice, z enim samim prepodom.

Menim, da je umestno tu omeniti, da se za reguliranje mlinskega potoka Gradaščice od jeza pri Kozarjah nahaja pri c. kr. deželni vladi projekt, izdelan v vseh posameznostih, ki ga je naredilo nekdanje deželno stavbeno ravnateljstvo leta 1860.; po tem projektu bi znašali stroški reguliranja brez odkupa potrebnih zemljišč okoli 6673 gold. 94 kr.

Z ozirom na sedanje plačilo za dela, ki je poskočilo za kacic 50%, bi danes stali stroški tega reguliranja blizo 10.000 gold.

Ker pa predlagam, da bi se v prihodnje najviša voda ne spuščala v stavbeni kanal, tedaj bi tudi ne bilo treba tako temeljito regulirati.

O zadnjem kosu od kolizejskega mlina do Ljublanice dovoljujem si konečno še sledeče omeniti:

Ker ne bode v bodočnosti najviša voda Gradaščice več tekla po njenem stavbenem kanalu in bi tedaj zadostoval k večemu 0·4 metra visok pad struge za odpeljavo normalnih vod, potem za odpeljavo onih malih pritokov, ki dospejo slučajno od reber na levi strani pod glavnim jezom in po Glinšici v imenovani kanal, zato bode pri najviši vodi Ljublanice stal vzpor pri kolizejskem mlinu blizo na kvoti 287·10. Po sedanjem načrtu ima mlin k večemu 2·10 metra visok pad vode na razpolaganje. Ko bi se pa kanalu reguliralo dno primerno zgornjemu robu projektiranega zadnjega prepada (kvota 286·0), da bi na 1000 metrov znašal pad 0·8 metra, tedaj bi se zamogel goneči pad kolizejskega mlina zvikšati od 2·1 — na 3·50 metra; to bi gotovo dokaj dobička prineslo ljubljanskemu mestu.

To znižanje dna struge bi pa vendar tudi mnogo stroškov provzročilo, ker razun predrugačenja mlina, katerega bi potem pač turbina goniti morala, bi bilo tudi treba regulirati celo Gradaščico na vsi dolžini 900 metrov.

Ko bi se mlin tako predrugačil, bi postala efektivna gonilna moč okolo 4·8krat tako velika, kot je sedaj; vrh tega bi bila tudi popolnem neodvisna od vsakokratne najviše vode Ljublanice.

IX. Mali graben.

Mali graben meri od glavnega jeza čez Gradaščico do Ljublanice vsega skup 7488 metrov.

O popravi tega jezu sem izrekel svoje mnenje uže pri razpravi o Gradaščici šte. VIII. Sedaj mi je samo še potrebne reči o reguliranju tega recipijenta omeniti.

Kakor sem uže prej dokazal, ni Mali graben nič družega, nego prava Gradaščica; tako bi se tudi moral imenovati, kajti ob času plitve vode teče po njem samo toliko vode, kar je uide skozi jez, o povodnjih pa glavna množina vode v Ljublanico.

Sedanja najviša voda, katero vrhu tega tudi najviša voda Ljublanice zajezuje, poplavi svet krog Malega grabna. — V prvi dobi, to je, ako se vzame, da bode znašala množina najviše vode 378 kub. metrov, pomnožil se bode v prihodnje pad Malega grabna za 2·5 metra; ko pa bode vodna množina največa, namreč 470 kub. metrov, zvikšal se bode pad blizo za 2 metra, vsled česar se bode najviša voda hitreje odtekala in se bode tedaj stanje vode znižalo.

Bodi pa s tem znižanjem največe vode v zgornjem delu potoka nevarnost povodnji za sosednja zemljišča tudi popolnem odvrnena, temu se pri sedanjih poizvedah ne more z gotovostjo pritrđiti; kajti množina najviše vode se na nobenem kraju ne more zmeriti ali pa iz počeznih profilov tako zračuniti, da bi se potem na podlagi te množine najviše vode in na podlagi zvikšane pada struge konstruiral nov počezni profil. — Ker se bode pri Gradaščici preskrbela taka naprava, da v prihodnje najviša voda ne bode smela več teči po stavbenem kanalu, zato bode moral Mali graben tudi več vode odpeljavati.

(Dalje prih.)

Natoroznanske stvari.

Zimske cvetice.*)

Novega leta dan 1883.

Ko sem o božičnih počitnicah bival pri svojem stricu na Šenturški gori, nabral sem tam gori in tudi seboj v Ljubljano prinesel te-le cvetice: „slepice“ ali „kurice“ (*Heleborus niger*), in „zelene kurice“ v popkih (*Heleborus viridis*); potem „brezstebelne jegličice“ ali „trobentice“ (*Primula acaulis*); „njivski jetičnik“ (*Veronica agrestis*); „rigelce“ ali „male marjetice“ (*Bellis perennis*); „škrlatno-rdeča mrtva kopriva“ (*Lamium purpureum*); „njivska Sherardia“ (*Sherardia arvensis*); „žanjevec“ (*Polygala Chamaebuxus*); tu in tam po razorih dobi se še kaka „pasja violica“ (*Viola canina*), in „cveteči regrat“ (*Leontodon Taraxacum*). Razun zadnjih dveh cvetlic se vse druge gori naštete uže v obilnem številu prav veselo razcvitajo na tej prijetni gori. A ni se čuditi temu, kajti minoli božični dnevi bili so ondi tako topli, da so vaški paglavci vsi razgaljeni kar bosonogi okoli skakljali.

Josip Zanoškar.

*) Lepa hvala za zanimivo poročilo in cvetice, katere smo občudovali v tako nenavadnem času. Vred.